

SEM
BORN
POSLEDNJI
OBRAČUN

Prevela
Eli Gilić

■ Laguna ■

PROLOG

Olovka mi je mnogo puta lebdela nad ovim stranicama. Toliko sam želeo da tu napišem svoju priču – ali oklevao sam. Povlačio sam se kad god bih započeo rečenicu. Čak mi je i sada olovka teška u ruci.

Ali nema mnogo vremena. To sada uviđam. Shvatam da će sve što sam doživeo biti zaboravljeno ako ove stranice ostavim prazne. Naša priča biće zauvek izgubljena.

Zato, oprost mi ako je grubo ono što ćeš tu pročitati, ako te bude proganjalo kao što mene proganja. Ali neće biti preuveličavanja, niti laži. Možda neću reći sve, ali ono što ću reći biće istina. Ovo se dogodilo. Nešto od toga već znaš. Nešto ne znaš. To je sada moja priča, ali će uskoro biti tvoja.

PRVO POGLAVLJE

Dan koji menja život – ili ga okonča – obično stiže bez upozorenja. Nema znakova na nebu, crnih gavrana na banderi, filmske muzike u molskom tonalitetu. Felipeu Tavaresu, radniku obezbeđenja u zgradi Ujedinjenih nacija u Njujorku, dvadeset treći septembar počeo je kao svaki drugi ponedeljak.

Došao je s Long Ajlanda vozom u šest i petnaest, kupio kapučino i mafin s borovnicama, kao ustupak svojoj ženi – mahnuo propusnicom kolegama na vratima i uputio se u suteran zgrade Ujedinjenih nacija, štaba institucije u kojoj radi poslednje tri godine. Tamo je otvorio svoj ormarić, izvadio plavu uniformu radnika obezbeđenja Ujedinjenih nacija, zajedno sa opasačem *sem braun* i mesinganom značkom kojom se još ponosi, i obukao se za smenu.

Zatim je otišao u oružarnicu da uzme oružje. Predao je smart karticu s fotografijom i zauzvrat uzeo glok kalibra devet milimetara, standardno oružje većine pripadnika tog minijaturnog policijskog odreda zaduženog za zaštitu međunarodne teritorije u kompleksu Ujedinjenih nacija i svega unutar nje. Felipe je izvadio municiju iz opasača i napunio okvir, pažljivo

vodeći računa da pištolj ne opali. Kada je stavio pištolj u futrolu na opasaču, pored obeležja svog položaja – sklopivog pendreka s drškom, suzavca i lisica – uputio se u „pripremnu“ prostoriju u suterenu. Tamo će zauzeti mesto u redu sa kolegama i viši oficir će proveriti da li je osoblje uredno, trezveno i spremno za službu.

Kada je to obavio, vratio se do glavnog ulaza na Prvoj aveniji između Četrdeset pete i Četrdeset šeste ulice, misleći da ga čeka još jedan dug dan proveravanja propusnica i odgovaranja na pitanja turista. Bilo je toplo, ali samo što nije pala kiša, te je obukao narandžasto-crnu nepromočivu kabanicu. Posao će biti dosadan, ali nije mario. Felipe Tavares je žudeo da pobege od kulučenja u malom portugalskom gradu u kojem se rodio i u kojem bi umro da se nije brzo odselio – i uspeo je u tome. U Njujorku je, a to je već dovoljno uzbudljivo.

U isto vreme, u drugom delu grada, u jednoj sporednoj ulici u Tribeki, koja je bila tek nešto više od prolaza, Markus Mak obavljao je svoj uobičajeni jutarnji posao. Afroamerikanac u kasnim dvadesetim godinama, nosio je široke, iznošene farmerke, dredove u kosi i prljavu torbu za laptop prebačenu preko ramena i gledao parkirani automobil. Svako ko bi ga video, pomislio bi da je naprosto ponosan na svoj, uprkos starosti, nabudženi pontijak. Kada je čučnuo pored zadnjeg točka s vozačke strane, izgledalo je kao da proverava pritisak u gumama. Verovatno niko ne bi primetio da je opipao prostor iznad točka i našao mobilni telefon pričvršćen lepljivom trakom. Uzeo ga je i nastavio da hoda.

Nije prošao ni minut a telefon je zazvonio, kao što je Markus i očekivao. Glas koji mu se obratio bio je poznat, ali Markus je

znao da ne treba da ga pozdravi. Glas je rekao četiri reči – *kafić Atena, pola osam* – i prekinuo vezu. Kada je stigao do ugla, Mak je jednostavno bacio telefon u kontejner.

Kafić je bio pun, kao što je njegov oficir za vezu voleo. Markus ga je odmah spazio. Sedeo je na stolici pored prozora, samo još jedan tip u sivom odelu koji čita novine. Markus je seo na slobodnu stolicu pored njega i izvadio laptop. Nisu se ni pogledali.

Oficirov telefon je zazvonio i on se pretvarao da odgovara na poziv. Zapravo je razgovarao s Markusom, koji nije podizao pogled s monitora pred sobom.

„Primećena je aktivnost u Brajton biču. Rus.“

Nije bilo potrebe da kaže išta više. Markus je znao ko je Rus, kao i drugi pripadnik njegove jedinice u obaveštajnom odeljenju Njujorške policije. Rus je trgovac oružjem koga su otkrili godinu dana ranije. Imali su dovoljno obaveštenja da ga odmah uhapse, ali dobili su naređenje s vrha: „Ostavite ga u igri.“ Bila je to poznata taktika. Ostaviti lošeg momka u poslu, gledati s kim se sastaje i nadati se da će ih odvesti do još lošijih momaka. Baciti manje ribe natrag i uloviti ajkulu.

„Kamere su noćas snimile čoveka u crnom koji je otišao kod Rusa i zadržao se tamo jedan sat. Praćen je do hotela *Tjudor* na raskrsnici ulica Četrdeset druge i Druge.“

Markus nije reagovao. Samo je i dalje kucao na tastaturi – svima je izgledao kao urbani momak koji uređuje svoju muzičku zbirku. Ali znao je šta to mesto znači. *Tjudor* je hotel koji je verovatno najbliži zgradi Ujedinjenih nacija. A ovo je velika nedelja za Ujedinjene nacije. Predsednici vlada iz celog sveta okupili su se u Njujorku na Generalnoj skupštini. Američka tajna služba razmislila se svuda naokolo da se pripremi za predsednikovu posetu kasnije tokom nedelje, ali već je stiglo više od stotinu državnika koji predstavljaju krupne mete, a biće

smešteni unutar nekoliko blokova na Menhetnu tokom čitavog sedamdeset dva sata. Sve je moguće tokom takve nedelje. Kurd koji namerava da ubije predsednika turske vlade, baskijski separatista rešen da raznese španskog premijera, po mogućstvu uživo na televiziji, bilo šta.

„Noćas smo počeli da prisluškujemo telefone u hotelu *Tjudor*. Snimljeno je kako je jedan gost jutros pozvao recepciju i pitao za vreme poseta Ujedinjenim nacijama: 'Je li istina da turisti mogu da uđu u kabinet Saveta bezbednosti?'“

„Naglasak?“ To je bila prva reč koju je Markus izgovorio.

„Delom britanski, delom 'strani'.“

„Okej.“

„Moraš da odeš tamo. Osmatraj i prati.“

„Opis?“

„Belac. Metar i sedamdeset. Debeli crni kaput, crna vunena kapa.“

„Težina?“

„Teško je odrediti. Kaput je debeo.“

„Podrška?“

„Imaš tim za podršku.“

Felipe Tavares bio je napolju. Iza njega se nalazio privremeni – iako stoji već pet godina – beli natkriveni ulaz koji služi kao predvorje za posetioce Ujedinjenih nacija. Nema mnogo turista, prerano je. Za sada samo redovno osoblje s propusnicama oko vrata. Nema mnogo posla. Pogledao je nebo koje se zatamnelo. Uskoro će kiša.

Markus se postavio na uglu Četrdeset druge ulice i Druge avenije – koji se i dalje zove Ugao Nelsona i Vini Mandele – u

dovratku bara *Makfaden*. Dijagonalno od hotela *Tjudor*. Prve kišne kapi bile su dobrodošle, jer su mu dale izgovor da stoji u dovratku ne radeći ništa. To je značilo i da je vratar hotela, u ogrtaču i sa šiljatom kapom, previše zauzet petljanjem s kišobranima i vratima taksija da bi primetio sumnjivog tipa s dredovima na drugoj strani ulice.

Markus je voleo da bude neprimetan. Izveštio se u tome još dok je obavljao tajne zadatke u odeljenju za narkotike Njujorške policije. Otkako je premešten u obaveštajno odeljenje godinu dana ranije, to je postalo neophodno. Hiljadu muškaraca i žena koji čine svojevrsnu njujoršku špijunsku službu, nasleđe jedanaestog septembra, krili su se od svih: od javnosti, od loših momaka, čak i od svojih kolega policajaca.

Čekao je dvadeset pet minuta pre nego što ga je video. Crnu priliku koja je izašla kroz hotelska obrtna vrata. Upravo kada se okrenuo prema njemu, vratar je istupio s kišobranom i zaklonio čovekovo lice. Kada se kišobran sklonio, crna prilika je skrenula desno. U pravcu Ujedinjenih nacija.

Markus je rekao, svako bi pomislio, u mikrofonskih slušalica: „Subjekat se kreće.“

Ne čekajući odgovor, počeo je da hoda, ostajući nekoliko koraka iza čoveka od kojeg ga je delilo šest traka punih vozila Četrdeset druge ulice. Glas u uvu pucketao je kao iz daljine. „Imamo li konačnu potvrdu identiteta?“

Markus ga još jednom pogleda. Čovek je nosio debeli, crni kaput koji je oficir za vezu spomenuo, glavu mu je pokrivala nisko natučena crna vunena kapa, i nije bio viši od metar i sedamdeset. Savršeno se uklapao u opis čoveka koji je sinoć viđen kod Rusa. Pritisnuo je dugme na rukavu. „Potvrđeno. Konačna potvrda identiteta.“

Odjednom je čovek u crnom počeo da se osvrće oko sebe, kao da proverava da li ga neko prati. Naravno da će to raditi

– obučeni teroristi ne dozvoljavaju da ih prate. Markus se brzo okrenuo i pogledao prema stepenicama koje su vodile na malo igralište. Krajičkom oka primetio je da ga subjekat više ne gleda i da je nastavio da hoda.

Učini mu se da je nešto čudno u vezi s njegovim hodom. Da li neznatno šepa? Pokreti su mu bili sputani, nešto ga je usporavalo. Hodao je kao da nosi nešto teško.

Odjednom je mogao da vidi Ist River. Stigli su do ugla Prve avenije, video se Trg UN. Kiša je postala jača, te je i vidljivost bila slabija.

Čovek u crnom stigao je do raskrsnice. Saobraćaj je bio gust. Markus je ostao sa svoje strane ulice, sve vreme motreći na subjekat koji se sada zaustavio pred prvim ulazom u zgradu UN-a i čitao znak: „Osoblje, delegati i poslanici. Samo dopisnici.“ Subjekat je nastavio dalje, odvojen crnom gvozdenom ogradom od niza stegova za zastave koji su trenutno bili prazni. Malo dalje nazirala se prepoznatljiva zaobljena zgrada od stakla i čelika u kojoj se nalazi štab Ujedinjenih nacija.

Markus je opsovao zbog svoje kratke kožne jakne koja ga nije štitila od pljuska. Podigao je kragu kako mu kiša ne bi padala niz vrat. Čoveku u crnom izgleda nije smetalo vreme. Prošao je pored još jedne kapije – ova je bila namenjena automobilima – i još jedne stražarske kućice ofarbane u zeleno.

Markus je nakratko stao ispred banke *Čejs*. Istog trenutka, ogroman turistički autobus – nesumnjivo pun debelih turista – zaustavio se na prilaznom putu između Četrdeset pete i Četrdeset šeste ulice.

„Izgubio ga iz vida, izgubio ga iz vida“, brzo je rekao u mikrofona.

„Vidim ga“, odmah je pribrano odgovorio drugi glas. „Subjekat se zaustavio ispred glavne kapije.“

Markus je nastavio da hoda, pokušavajući da prođe ispred turističkog autobusa, a da se pri tom ne otkrije. Slušalice su ponovo zapucketale.

„Subjekat se ponovo kreće.“

U redu, pomislio je Markus s olakšanjem. Lažna uzbuna. Čovek u crnom ipak ne pokušava da uđe u zgradu Ujedinjenih nacija.

Konačno se autobus isparkirao, što je Markusu pružilo jasan pogled na subjekat koji se udaljavao Prvom avenijom. Korak mu je bio neznatno brži zbog velike nizbrdice. Ali to nije bila opuštana šetnja. Markus je video kako pomno posmatra dvorište s druge strane ograde. Bio je u ravni s velikom, herojskom skulpturom – prizorom ubijanja zmaja napravljenog od starog artiljerijskog topa – i zaustavio se kao da nešto traži.

Markus je zaškiljio. Da li traži drugi, nečuvani ulaz u kompleks Ujedinjenih nacija? Ako ga traži, očigledno ga nije pronašao. Zatim se čovek, sa novom odlučnošću, okrenuo i uputio prema glavnom ulazu.

Felipe Tavares imao je glomaznu, zastarelu motorolu koja se jedva čula na kiši. Bilo je teško razlučiti krčanje od ostalih zvukova. Ali jasno je čuo reč „pažnja“, pogotovo što je izgovorena dva puta.

„Šef smene obezbeđenja svim glavnim ulazima, šef smene obezbeđenja svim glavnim ulazima.“ Felipe je prepoznao naglasak: tip iz Obale Slonovače koji je počeo da radi pre tri meseca. „Dobili smo obaveštenje o mogućoj pretnji zgradi. Osumnjičeni je muškarac visok metar i sedamdeset. Nosi debeli crni kaput i tamnu vunenu kapu. Trenutno nemamo više detalja, ali budite na oprezu. Molim vas, zaustavite i zadržite svakoga ko se uklapa u taj opis.“

Tek što je shvatio poruku, Felipe primeti kako se prilika u crnom približava kapiji koju on čuva.

Markus je sada bio na polovini Prve avenije i mučio se da pored huke saobraćaja čuje glas u uvu.

„...ulaze u kompleks UN-a. Ponavljam, agenti *ne* smeju da ulaze u kompleks UN-a.“

Zaustavio se kada je stigao do ivičnjaka prilaza, svega nekoliko metara dalje od čoveka koga je pratio više od deset minuta, i gledao kako odlučno prolazi kroz kapiju i penje se uz nekoliko stepenika do malog trga ispred belog natkrivenog ulaza. Ušao je na teritoriju Ujedinjenih nacija i sada je zvanično van domašaja. Markus je mogao da mu vidi samo leđa. Osetio je kako ga ispunjava strepnja.

S mesta na kojem je stajao, s druge strane Trga, Felipe je video samo deo čovekovog lica iz profila. Kapa i okovratnik su čak i to zaklanjali. Ali savršeno se uklapao u opis šefa smene obezbeđenja.

Felipe je gledao kako se čovek zaustavlja, kao da razmišlja o onome što je pred njim. Zatim je napravio još tri koraka napred pa se ponovo zaustavio. Šta li radi?

Radnik obezbeđenja osetio je kako mu se dlanovi znoje. Odjednom je shvatio koliko je ljudi prisutno – desetine njih prolazile su između njega i prilike u crnom kaputu. Previše ljudi. Zapitao se da li bi trebalo nešto da kaže u motorolu, ali samo je ukočeno zurio. Pogled mu se prikovao za kaput. Jeste da pada kiša, ali svakako nije hladno. Zašto je kaput tako debeo, tako težak? Kada je odgovorio na sopstveno pitanje, osetio je nalet mučnine koji je krenuo iz stomaka i počeo da se diže do grla.

Felipe se osvrnuo oko sebe, očajnički želeći da vidi kako pristize desetina njegovih kolega, ljudi čije će samo prisustvo doneti odluku umesto njega. Hteo je da upotrebi motorolu – „Verujem da osumnjičeni ima bombu. *Ponavljam, verujem da osumnjičeni ima bombu!*“ – ali šta ako ga to samo navede da reaguje? Felipe Tavares bio je paralizovan!

Čovek se ponovo pokrenuo. Sada je bio udaljen samo nekoliko metara od natkrivenog ulaza. Felipe je pomislio da bi možda trebalo da sačeka, da ga pusti unutra gde će ga obezbeđenje zaustaviti. Neće imati šansu: nikada neće proći detektore i pretres. *Ali njega nije briga za to.* Felipe je shvatio, dok mu se krv povlačila iz glave, da je u tome sva strahota. Ništa ne može da uplaši tog čoveka.

Subjekat je ponovo promenio pravac, još je bio leđima okrenut Felipeu, ali mu je lice gledalo na ulicu. Felipe je želeo da vikne čoveku da stane i podigne ruke. Međutim, shvatio je da to ne bi umanjilo opasnost. Kada čovek bude shvatio da je otkriven, odmah će pritisnuti dugme. A toliko je ljudi oko njega...

Felipe nije *odlučio* da to uradi. Toga se setio kasnije – nije bilo odluke. Naprosto je posegnuo za pištoljem. Utom je iza crne gvozdene ograde pred sobom ugledao dva muškarca. Jedan je bio mlad crnac s dredovima. Obojica su podigli ruke, pokazujući dlanove kao da se predaju. Jasno upozorenje na njihovim licima i smrtni strah koji je izbijao iz njih odlučili su umesto njega. Jednim pokretom je izvadio oružje i uperio ga pravo u čoveka u crnom.

Felipe Tavares će do poslednjeg daha pred sobom videti sledeći prizor, najčešće usporeno. Do kraja njegovog života, biće to poslednje što vidi noću i prvo kada se ujutru probudi. Ostaće urezano iza njegovih kapaka. U središtu svega bila su lica dvojice ljudi, skamenjenih, ne samo uplašanih već zaprepašćenih onim što su videli. Čuo je samo jednu reč: *Ne!*

* * *

Felipe je bio siguran u ono što se dogodilo. Čovek u crnom je očigledno otkopčao kaput i otkrio prsluk s eksplozivom ispod njega. Dvojica ljudi s druge strane ograde videla su da će se razneti. Taj uzvik i užasnut izraz lica čoveka s dredovima prostrujali su Felipeom i poslali električni udar niz njegovu desnu ruku sve do prsta. Pritisnuo je obarač jednom, dvaput, i gledao kako se čovek ruši na kolena i pada polako, čak otmeno, kao dimnjak detoniran odozdo.

Felipe nije mogao da se pokrene, bio je kao prikovan, s rukama ukočenim u tom položaju, još ciljajući u čoveka koji je ležao svega pet metara dalje od njega.

Neko vreme ništa nije čuo. Ni odjek pucnjave. Niti uzvike kada su se ljudi raštrkali poput golubova. Ni uzbunu koja je oglašena unutar zgrade Ujedinjenih nacija.

Prvi glas koji je čuo pripadao je kolegini koja je izjurila iz natkrivenog ulaza na zvuk pucnjave. Stajala je nad lešom i neprestano ponavljala istu reč: „Ne, ne, ne.“

Nesigurno, otupelo, Felipe je prišao hrpi crne odeće okruženoj lokvom krvi koja je postajala sve veća. U trenutku je shvatio. Pred njegovim nogama nije se nalazilo telo bombaša samoubice. Nije bilo prsluka s eksplozivom ispod kaputa. Već samo meso i kosti čoveka, slomljenog i nepokretnog. Felipe je čak shvatio zašto je nosio težak kaput u septembru. Sve je razumeo i kolena mu zaklecaše od užasa.

Felipe Tavares i sve veći broj radnika obezbeđenja koji su ga okružili gledali su u isto.

U leš sedog i veoma starog čoveka.

DRUGO POGLAVLJE

Tišina je trajala samo tren, a onda se razlegla galama. Naravno, krici – prvo muškarca koji je vikao na jeziku koji je malo ko oko njega razumeo – a onda i tri žene koje su pozirale za fotografiju pored pop-art skulpture pištolja s okvirom vezanim u čvor. Bacili su se na zemlju, nakratko zanemeli od straha, koji je sada, oslobođen, odjeknuo poput crkvenih zvona. Uskoro je nastalo plakanje, vikanje i jedva čujno mrmljanje „blagi bože“ na maternjem jeziku čoveka pred čije noge je pao komad ljudske kosti.

Neki u natkrivenom ulazu su se uspaničili, neko je pritisnuo dugme za požarnu uzbunu. Ostali su se setili obuke. Napustili su svoja mesta pored mašina za skeniranje i požurili da stanu na sve ulaze, preteći izloživši pištolje. Štab Ujedinjenih nacija uskoro će biti zapečaćen.

Felipea Tavaresa su dvojica kolega odveli dalje od leša koji je ležao na zemlji, još nepokriven i netaknut. Tavares je grozničavo pričao o ljudima koje je video na kapiji i opisivao užas na njihovim licima – ali kada su njegove kolege pogledale, nije bilo nikoga.